Wychodzi raz w tygodniu. *Porto opłacone ryczałtem.*

ROK XVII. Kraków, dnia 26 maja 1934. Nr. 19.

PRZEGLĄD KUPIECKI

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ KUPIECKICH MAŁOPOLSKI ZACHODNIEJ

Rozpowszechniajcie „Przegląd Kupiecki"

Ustawa o ułatwianiu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych.

Niedawno omówiliśmy prowizoryczne zarządzenia Ministra Opieki Społecznej w sprawie ułatwień w spłacie zaległych składek do Kas Chorych, zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych i Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków we Lwowie. Ostatnio w Dz. U. R. P. Nr. 20 z dnia 9 kwietnia br, ukazała się — jak już pisaliśmy — ustawa o ułatwieniach spłaty zaległych składek z dnia 15 marca 1934 r. Poczynając od daty ogłoszenia tej ustawy, t. j. od 9 kwietnia r.b. przestają przeto obowiązywać wspomniane wyżej prowizoryczne zarządzenia, na ich miejsce wchodzą nowe postanowienia o których mowa niżej.

I. Ulgi dla pracodawców w przemyśle, handlu, komunikacji i t. d.

(za wyjątkiem pracodawców rolnych i leśnych).

Następujące instytucje ubezpieczeniowe: ubezpieczalnie społeczne (w zakresie zaległości dawnych Kas Chorych), Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych (w zakresie zaległości dawnych czterech zakładów: w Warszawie, w Poznaniu, we Lwowie i w Królewskiej Hucie), Zakład Ubezpieczenia od Wypadków (w zakresie zaległości dawnego Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków we Lwowie, Działu robotniczego ubezpieczenia wypadkowego Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu i działu ubezpieczenia od wypadków Zakładu Ubezpieczeń w Królewskiej Hucie) i Zakład Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników (w zakresie zaległości ubezpieczenia inwalidzkiego w woj. poznańskiem i pomorskiem, w myśl art. 1 wspomnianej ustawy będą udzielać ulg w spłacie tych zaległych składek i opłat ubezpieczeniowych, **których termin płatności upłynął przed dniem 1 lipca 1932 r. Ulgi te przedstawiają się, jak następuje:**

1) **Odsetki zwłoki.** Odsetki zwłoki i kary zwłoki przypadające od zaległych składek i opłat (oczywiście tylko tych opłat, których termin płatności upłynął przed dn. 1 lipca 1932 r.) za czas od daty powstania zaległości do końca września 1933 r. i w tym czasie nieuiszczone ulegają:

a) w zakresie należności ubezpieczalni społecznych (dawnych kas chorych) — całkowitemu skreśleniu;

b) w zakresie i należności powstałych z wymienionych wyżej pozostałych instytucyj ubezpieczeniowych — obniżeniu do 6% w stosunku rocznym.

2) **Rozkład na raty.** Po umorzeniu, względnie obniżeniu odsetek zwłoki, wymienione wyżej instytucje ubezpieczeniowe mają przeprowadzić rozkład na raty zaległości w sposób następujący:

a) w razie hipotecznego zabezpieczenia należności na raty, płatne w ciągu lat 10, poczynając od dnia 1 lipca 1934 r. przy oprocentowaniu 4½% rocznie, licząc od dnia 1 października 1933 r.

b) w razie braku zabezpieczenia hipotecznego — na raty, płatne w ciągu 3 lat, poczynając od dnia 1 lipca 1934 r. przy oprocentowaniu 6% rocznie, licząc od dnia 1 października 1933 r.

c) spłatę zaległych należności, przypadających od od związków samorządowych i innych osób prawa publicznego — na raty płatne w ciągu lat 10, od dnia 1 lipca 1934 r., przy oprocentowaniu 4½% rocznie, licząc od dnia 1 października 1933 r.

II. Ulgi podatkowe.

Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu, może w drodze rozporządzeń przyznać dalsze ulgi dla płatników (dotyczy to zarówno pracodawców w przemyśle, handlu i t.d., jak i rolnictwie i leśnictwie), którzy spłacą zaległe składki lub opłaty przed ustalonym terminem tj. przed 3 lub przed 10 latami.

Ponadto Minister Opieki Społecznej może upoważnić instytucje ubezpieczeń społecznych (wymienione wyżej) do umorzenia w całości lub w części należności tych instytucyj z tytułu zaległych składek i opłat ubezpieczeniowych, w wyjątkowo gospodarczo uzasadnionybh przypadkach, a w szczególności w przypadkach, gdyby ściągnięcie tych zaległości spowodować mogło ruinę gospodarczą majątku lub przedsiębiorstwa, oraz w przypadkach szczególnie ciężkiej sytuacji finansowej związków samorządowych, uznanej za taką przez władzę nadzorczą nad temi związkami.

III. Przepisy ogólne.

Za składki i opłaty na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych, uważa się w rozumieniu ustawy wszystkie posiadające charakter ciężarów prawnopublicznych należności pieniężne instytucyj ubezpieczeniowych, a więc składki pracodawcy i pracownika, odsetki zwłoki i kary za zwłokę.

Ulgi w zakresie rozkładu na raty, nie mają zastosowania w ubezpieczeniu pracowników umysłowych do tych składek, od których wpłacenia uzależnione jest zaliczenie do miesięcy składkowych okresu zatrudnienia, poprzedzającego zgłoszenie do ubezpieczenia stosownie do przepisu art. 112 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24-go listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911.)

Dla ustalenia praw do świadczeń rentowych w ubezpieczeniu emerytalnem w b. dzieln. pruskiej

(Ciąg dalszy na str. 11.)

PRZEGLĄD KUPIECKI

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEŃ KUPIECKICH MAŁOPOLSKI ZACHODNIEJ.

Rok XVII. **Kraków, dnia 26 maja 1934** **Nr. 19**

Cena abonamentu:

Abonament kwartalny	4 zł
„ półroczny	8 zł
„ roczny	16 zł

Prenumeratę i ogłoszenia przyjmują wszystkie biura dzienników i ogłoszeń

Godziny urzędowe Redakcji od 6 do 7 wiecz. Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Redakcja i administr. **Kraków, Grodzka 43.** Telefon Nr. 132-67

Konto P. K. O. Nr. 400.342

Ogłoszenia:

Wiersz milim. 1 szp. na okładce	**40 groszy**
Wiersz milim. 1 szp. na I str. okładki	**60 groszy**
Wiersz milim. 1 szp. w tekście	**60 groszy**

Cała strona okładki **Zł 200** Pół strony okładki **Zł 100** Ćwierć strony **Zł 50** Ósma strony **Zł 25**

Cała strona w tekście **Zł 450,** Pół strony **Zł 23** Ćwierć strony **Zł 120** Jedna ósma strony **Zł 60**

Echa tygodnia.

Na terenie zainteresowań gospodarczych panuje obecnie pewnego rodzaju sezon ogórkowy, Toteż nie wywołuje zdziwienie dyskusja, jaka się toczy od pewnego czasu na łamach prasy o drogach polityki deflacyjnej. Dyskusję tę zaczęła półoficjalna „Gazeta Polska", która zaczepiła artykuł posła Niedziałkowskiego w „Robotniku" i w artykule b. min. Ignacego Matuszewskiego scharakteryzowała bardzo głęboko i trafnie zjawisko deflacji.

Na czem polega deflacja?

Deflacja polega na przystosowaniu wszystkich elementów gospodarstwa społecznego kraju do poziomu kryzysowego. Normalny cykl konjunkturalny rozpada się na trzy części: ożywienie, wysoka konjunktura i kryzys. Po kryzysie następuje znowu ożywienie, po którem idzie znowu wysoka konjunktura, która znowu prowadzi do kryzysu. Jasną bowiem rzeczą jest, że w okresie wysokiej konjunktury wszystkie elementy gospodarstwa społecznego zwyżkują. Wzrasta więc poziom płac, wzrasta poziom cen, wzrasta stopa procentowa, wzrastają kredyty, wzrasta popyt, wzrasta podaż, wzrastają podatki, wzrasta obieg pieniężny i wzrasta zdolność płatnicza społeczeństwa. W normalnym cyklu konjunkturalnym wszystko odbywa się automatycznie. A więc po okresie wysokiej konjunktury, kiedy poziom cen, płac i kredytów załamuje się, następuje kryzys.

W okresie kryzysu wracają do kas bankowych kapitały, wycofane z życia gospodarczego, obniżają się ceny, ponieważ podaż towarów przewyższa popyt, zamykają się fabryki, a w ślad za tem i wzrasta podaż kredytów, ponieważ nikomu nie opłaca się pożyczać pieniędzy na finansowanie procesów gospodarczych, które w okresie kryzysu się nie rentują. Podaż kredytu powoduje więc dużą płynność finansową, która naciska na stopę procentową, ta zaś obniża się do tego poziomu, że staje się opłacalnem podjęcie produkcji, ponieważ jeden ze składników kosztów produkcji tj. oprocentowanie kapitału zmniejszył się. Także inne elementy kosztów produkcji obniżają się. Spadają więc ceny towarów do poziomu, w którym opłaca się konsumentowi zakupywać towary i w ten sposób tworzy się popyt. Masowe zamy-

kanie fabryk zwalnia wielką armję bezrobotnych, która ciąży na rynku pracy i obniża płace zarobkowe. Wreszcie w wyniku spadku cen kredytów i płac zostaje państwo zmuszone do obcięcia wydatków budżetowych a temsamem i do zmniejszenia obciążenia podatkowego.

Tak więc otrzymujemy deflacyjny poziom życia gospodarczego. Wszystkie elementy kosztów produkcji zostają obniżone. Wykazaliśmy wyżej, że spadł koszt kredytu, z powodu obniżenia się stopy procentowej, że spadły ceny z powodu przewyżki podaży nad popytem, że spadły płace z powodu wzrostu podaży obcięcia wydatków państwowych. Po pewnym czasie koszty produkcji osiadają na niższym poziomie. Produkcja staje się znowu rentowna, bo zniżone ceny znajdują chętniejszych nabywców wskutek czego wzrasta produkcja, wzrasta liczba zatrudnionych i wzrasta zapotrzebowanie na kredyt. Wzrost popytu na towary powoduje wzrost cen, wzrost zatrudnienia powoduje wzrost płac, a wzrost popytu na kredyt powoduje podwyżkę stopy procentowej. Większe obroty gospodarcze i większe dochody przyczyniają się do wzrostu podatków. Następuje okres ożywienia.

Tak odbywa się normalny cykl konjunkturalny. Czy jednak w Polsce osiągnęliśmy prawdziwą deflację? Czy naprawdę wszystkie elementy życia gospodarczego zniżyły się do tego najniższego poziomu, który nazywamy dnem kryzysu i od którego może się dopiero zacząć okres ożywienia?

Na pytania te możemy ze spokojem odpowiedzieć negatywnie. Nie wsyystkie elementy życia gospodarczego zostały obniżone. Nie wszystkie ceny, nie wszystkie płace, koszty kredytu i obciążenie podatkowe zostały obniżone. Niektóre z tych elementów nawet wydatnie wzrosły. Rozpatrzmy poszczególne elementy.

Ceny. Spadły tylko ceny płodów rolnych i tzw. towary wolne, t. j. zależne od rynków światowych. Inne towary, a więc towary monopolowe, towary skartelizowane, taryfy pocztowe i kolejowe, ceny usług przedsiębiorstw komunalnych (tramwaj, gaz, elektryka i t. p.) albo wcale nie spadły albo też obniżyły się w bardzo niewystarczającej mierze. Kryzys nie doprowadził zatem do obniżenia tego pierwszego elementu gospodarczego jakim są ceny. Co więcej — najważniejsze towary prawieże nie drgnęły od czasu wysokiej konjunktury. Temi najważniejszemi towarami są: węgiel, żelazo i nafta, które stanowią tzw. towary kluczowe tj. wpływające najbardziej na wysokość kosztów produkcji. Wpływom kryzysowym, działającym na spadek cen tych towarów oparły się kartele i monopole.

Płace. Wbrew powszechnie przyjętej opinji, jakoby poziom płac w Polsce nie zmienił się wiele od okresu wysokiej konjunktury, twierdzimy, że w istocie płace spadły bardzo poważnie i to zarówno nominalnie, jak i realnie. Spadł przedewszystkiem tzw. fundusz płac t. j. ogólna suma zarobkowa, przypadająca do wypłaty pracownikom.

Koszt kredytu. Zarówno w okresie kryzysu, jak w okresie wysokiej konjunktury panowała w Polsce duża ciasnota gotówka. Procent, płacony za kredyt osiągał zawsze poziom, wyższy aniżeli przepisany ustawą o lichwie pieniężnej i znacznie wyższy od stopy dyskontowej Banku Polskiego. Stan ten jest wynikiem etatyzacji bankowości polskiej, która służy nie interesom gospodarki prywatnej, lecz interesom gospodarki publicznej. Państwo występuje na polskim rynku pieniężnym, jako czynnik poszukujący kredytu, a ta konkurencja napotyka na konkurencję bez porównania słabszego czynnika prywatnego, który również poszukuje kredytu. Wynikiem tej walki konkurencyjnej jest wzmożony popyt za kredytem i podbijanie stopy procentowej, Państwo uniemożliwia zatem swobodne kształtowanie się wysokości stopy procentowej bo, poszukując kredytu, podraża jego koszt.

Podatki. Obciążenie podatkowe nietylko nie zmalało, ale nawet wzrosło. Dochody budżetowe z podatków bezpośrednich są wprawdzie mniejsze, aniżeli w latach wysokiej konjunktury, ale niemniej ciężar opodatkowania każdego przedsiębiorstwa jest większy, a to z tego powodu, że obroty gospodarcze zmalały bardziej, aniżeli wpływy budżetowe z podatków, a ponadto olbrzy-

mia ilość przedsiębiorstw prywatnych została przez kryzys sprzątnięta z powierzchni, a ciężary podatkowe, jakie płaciły te przedsiębiorstwa, rozłożone zostały na przedsiębiorstwa istniejące. W okresie kryzysu wzrosło także nominalne obciążenie podatkowe, a mianowicie doszło kilka nowych podatków, nieznanych w okresie wysokiej konjunktury.

Tak więc najważniejsze elementy kosztów produkcji nie zostały u nas obniżone do poziomu, od którego mógłby się rozpocząć okres ożywienia. Nie spadły wszystkie ceny, bo najważniejsze ceny związane zostały umowami kartelowemi. Nie spadł koszt kredytu, bo w okresie kryzysu nie wystąpiła u nas zwiększona podaż kapitału. Olbrzymią większość wolnego kapitału wchłaniało bowiem państwo na swe potrzeby. Nie spadł ciężar podatków, a nawet wzrósł realnie.

Trudno zatem mówić o konsekwentnej polityce deflacyjnej w Polsce. Nie ma u nas deflacji, bo duża część elementów życia gospodarczego nie została dostosowana do warunków kryzysowych. Dopóki nie przeprowadzimy konsekwentnej deflacji, a mianowicie generalnej obniżki cen, zarówno monopolowych jak i kartelowych, generalnej obniżki kosztów kredytu i generalnej obniżki podatków, dopóty nie doczekamy się okresu ożywienia, jako pierwszej fazy cyklu konjunkturalnego.

S.

Ochrona prawna płatnika
w świetle nowej ordynacji podatkowej.

Dnia 12 maja 1934 r. ogłoszona została w Dzienniku Ustaw Nr. 39 poz. 346 z mocą obowiązującą od dnia 1 października 1934 nowa ordynacja podatkowa, normująca postępowanie w sprawach najważniejszych podatków państwowych, a to: 1. gruntowego; 2. przemysłowego; 3. dochodowego; 4. od nieruchomości; 5. od lokali; 6. od placów budowlanych; 7. od energji elektrycznej; 8. nadzwyczajnego od zajęć zawodowych; 9. wojskowego.

Z tego wyliczenia widoczne jest, że ordynacja podatkowa zasięgiem swoim obejmuje prawie wszystkich płatników podatków bezpośrednich.

Zgodnie z naczelną zasadą praworządności zawiera nowa ordynacja podatkowa cały szereg przepisów, mających na celu ochronę płatnika przed dowolnością władz wymiarowych oraz umożliwiających mu obronę przed wymiarami z ustawą niezgodnemi. Wprawdzie w tej mierze znaczne jeszcze zachodzą braki, niemniej jednak z uznaniem przyjąć należy dokonaną kodyfikację formalnego prawa podatkowego — stanowiącą w niektórych przepisach znaczny postęp w stosunku do stanu dotychczasowego.

Działanie płatnika w sprawach podatkowych przedstawia się w szemacie jako: składanie zeznań, udzielanie wyjaśnień i odpowiedzi na zapytania i przedstawione wątpliwości, przedstawianie dowodów tudzież wnoszenie odwołań i zażaleń. — Wszystkie te czynności składają się na realizację praw płatnika w postępowaniu, unormowanem nową ordynacją podatkową, a dzielącem się na trzy stadja:

I. W POSTĘPOWANIU PRZYGOTOWAWCZEM

zbieranie danych ewidencyjnych) płatnik żadnego udziału nie bierze, gdyż ma ono na celu jedynie dostarczenie właściwym władzom skarbowym dat, które mają być zużytkowane dopiero w drugiem stadjum, które już się odbywa przy udziale płatnika.

II. **W POSTĘPOWANIU WYMIAROWEM** punkt wyjścia dla ustalenia podstaw wymiaru podatku stanowi zeznanie, które podlega zbadaniu przez władzę i porównaniu z posiadanemi przez nią materjałami. Jeżeli w wyniku tego badania władza podaje w wątpliwość zeznanie, natenczas jest ona obowiązana o tem **zawiadomić płatnika** (jednak tylko dlatego, który prowadzi księgi handlowe lub gospodarcze albo gdy wymiar dotyczyć ma nowego, nie objętego zeznaniem źródła) z wezwaniem do udzielenia wyjaśnień. — Płatnik ma wówczas prawo przedstawić wyjaśnienie **i zaofiarować dowody na prawdziwość swojego zeznania.**

Środkami dowodowemi ordynacji podatkowej są:

a) Świadkowie i biegli (znawcy). Zasadniczo przesłuchuje ich władza wymiarowa i to bez przysięgi. Zarówno jednak władza, jak i **płatnik** mają prawo żądać przesłuchania świadków i biegłych pod przysięgą. Takie przesłuchanie przeprowadza sąd grodzki, który winien zawiadomić płatnika o terminie przesłuchania. Płatnikowi wolno przy tym terminie być obecnym i stawiać świadkom i biegłym pytania w przedmiocie przesłuchania.

b) Przesłuchanie płatnika przez władzę skarbową.

c) Oględziny lokalne — ewentualnie za przybraniem biegłego — z tem ograniczeniem, że oględzin mieszkań prywatnych można dokonać tylko za zgodą właściciela mieszkania.

d) Lustracja przedsiębiorstwa.

e) Księgi handlowe i gospodarcze, które mają szczególną moc dowodową, gdyż zasadniczo stanowią one podstawę dla wymiaru podatków, jeżeli są prowadzone prawidłowo (t. zn. w myśl kodeksu handlowego, zasad księgowości i zwyczajów handlowych, względnie sposobem uproszczonym według zasad, ustalonych przez Ministra Skarbu) i rzetelnie (t. zn. zgodnie z rzeczywistością). Władzy skarbowej nie wolno ustalić podstaw wymiaru odmiennie, aniżeli to wynika z ksiąg powołanych w zeznaniu, chyba, że księgi te uznane zostaną za nierzetelne lub nieprawidłowe. O nieprzyjęciu ksiąg za podstawę przy wymiarze podatków, winna władza zawiadomić płatnika (jednocześnie z doręczeniem nakazu płatniczego) z wyszczególnieniem materjalnych i formalnych zarzutów, księgom tym przez władzę stawianym, a to celem umożliwienia płatnikowi należytego odparcia tych zarzutów.

Przeprowadzenie wyszczególnionych wyżej dowodów ma miejsce w obecności płatnika lub osoby go zastępującej (oczywiście poza dowodem z przesłuchania płatnika), która może czynić do protokołu swe uwagi. Odnośnie zaś dowodów z ksiąg — to o wyniku badania sporządza rewidujący natychmiast protokół, którego odpis należy płatnikowi na jego żądanie wydać w terminie dni 7. Płatnikowi niegodzącemu się z ustaleniami tego protokołu służy prawo **złożyć swe oświadczenia** w terminie 14-dniowym po spisaniu protokołu.

Zakończeniem postępowania wymiarowego jest wydanie nakazu płatniczego, który się doręcza płatnikowi, a który między innemi dla obrony jego praw zawiera pouczenie o środkach prawnych. Jeżeli władza błędnie objaśni płatnika co do terminu wniesienia odwołania, to objaśnienie takie nie może pociągnąć ujemnych skutków dla płatnika, który się do tego błędnego objaśnienia zastosował; jeżeli zaś błędnie objaśniono płatnika co do toku instancji, albo jeżeli wogóle go nie objaśniono o przysługującem mu prawie wniesienia odwołania, natenczas może on w ciągu 14 dni po doręczeniu nakazu żądać od władzy takiego objaśnienia. W tym przypadku termin do wniesienia odwołania liczy się od dnia następnego po otrzymaniu objaśnienia.

III. **W POSTĘPOWANIU ODWOŁAWCZEM przysługuje** płatnikowi przedewszystkiem prawo zażądania ustnych informacyj o podstawach wymiaru. Władza skarbowa jest atoli również obowiązana na pisemną prośbę płatnika udzielić mu — w terminie 7 dni od dnia wniesienia prośby — **uzasadnienia wymiaru na piśmie.** W tym przypadku liczy się termin do wniesienia odwołania nie od dnia doręczenia nakazu płatniczego, a tylko od dnia, w którym doręczone zostanie pisemne uzasadnienie wymiaru.

ODNOŚNIE ŚRODKÓW PRAWNYCH zaznaczyć najpierw wypada, że władze skarbowe wydają swoje rozstrzygnienia w formie **orzeczenia** lub **postanowienia.**

Orzeczeniem nakłada się, zmniejsza lub uchyla podatek, grzywnę lub karę porządkową; wszelkie inne akty mają formę postanowienia. Zarówno orzeczenia jak i postanowienia muszą być pisemnie podane do wiadomości płatnika i ulegają one zaskarżeniu do drugiej instancji środkiem prawnym, który nazywa się **odwołaniem** gdy jest skierowany przeciw orzeczeniu, zaś **zażaleniem,** gdy jest skierowany przeciwko postanowieniu.

Na poparcie twierdzeń odwołania może podatnik składać wszelkie dowody pisemne, powoływać świadków i biegłych tudzież przedstawiać księgi handlowe, gospodarcze, zapiski, notatki, korespondencję i t. p.

z tem jednak ograniczeniem, że nie może się powoływać na dowody, których poprzednio w postępowaniu wymiarowem nie przedstawił mimo obowiązku ustawowego lub wezwania władzy chyba, że opóźnienie to nastąpiło na skutek niemożności przedstawienia na czas dowodów, a niemożność ta została usprawiedliwiona przez płatnika.

Bardzo znacznie ograniczone zostało prawo płatnika **złożenia ustnych wyjaśnień** na posiedzeniu komisji względnie sekcji odwoławczej, gdyż przyznanie tego prawa jest uzależnione od uiszczczenia opłaty w wysokości ½% od kwoty spornego podatku (nie mniej niż 2 zł. i nie więcej niż 50 zł.) z tem, że w razie całkowitego lub częściowego uwzględnienia odwołania opłata ta podlega zwrotowi.

Odwołanie rozstrzyga komisja odwoławcza z tem, że urzędom skarbowym służy prawo własną władzą rozstrzygnąć odwołanie, jeżeli w wyniku uznania odwołania w całości lub części za zasadne, zmniejszenie podatku nie przekroczy 300 zł. Uprawnienie to nie dotyczy odwołań w sprawie świadectw przemysłowych. W przypadku rozstrzygnięcia odwołania przez pierwszą instancję służy płatnikowi prawo wniesienia odwołania w ciągu dni 14 po otrzymaniu orzeczenia do władzy odwoławczej drugiej instancji.

Od orzeczenia komisji odwoławczej, które zawierać powinno faktyczne i prawne motywy, służy płatnikowi prawo wniesienia **skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.**

Prawo żądania **wznowienia postępowania wymiarowego** służy płatnikowi, jeżeli orzeczenie wymiarowe oparte zostało na sfałszowanych dokumentach, fałszywem świadectwie lub innym czynie karalnym, stwierdzonym prawomocnym wyrokiem sądowym. W końcu wspomnieć należy o służącem płatnikowi prawie żądania **zwrotu sum nadmiernie lub niezależnie wpłaconych** w podatkach, dodatkach, karach za zwłokę i odsetkach za odroczenie, grzywnach i karach pieniężnych i kosztach egzekucyjnych, a to z 4% odsetkami rocznie licząc od dnia wpłaty sumy, uznanej przez władzę skarbową lub w wyniku odwołania za niesłusznie pobraną.

Księgi handlowe według nowego kodeksu handl.

Różnorodne przepisy kodeksów handlowych, dotyczące ksiąg handlowych, zostają od lipca r. b. zastąpione postanowieniami polskiego kodeksu handlowego, który ustanawia obowiązek prowadzenia ksiąg przez kupca rejestrowego, za jakiego uważa każdego kupca, prowadzącego przedsiębiorstwo zarobkowe w większym rozmiarze. Bliższe określenie takiego przedsiębiorstwa ustali rozporządzenie wykonawcze ministra przemysłu i handlu.

Zasadą rozporządzenia powinno być dążenie do stałego rozszerzania zakresu firm, obowiązanych do wpisania się do rejestru handlowego oraz do prowadzenia ksiąg handlowych, co leży w interesie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, z drugiej zaś strony, by obowiązki te utrzymane były w granicach celowości praktycznej. Należy mieć na uwadze, że prowadzenie ksiąg pociąga dla średnich, a zwłaszcza dla mniejszych warsztatów poważne obciążenie, a na prowincji — szereg przeszkód technicznych, które trudno byłoby pokonać, gdyby obowiązek prowadzenia ksiąg rozciągnięto nagle na zbyt wielką ilość przedsiębiorstw.

Istotą zagadnienia jest ustalenie „większego rozmiaru“ przedsiębiorstwa. Opierając się na taryfie świadectw przemysłowych, stanowiącej załącznik do ustawy o państwowym podatku przemysłowym, można uznać za przedsiębiorstwa o większym rozmiarze te z pośród przedsiębiorstw przemysłowych, które wykupują świadectwa I—V kategorji przemysłowej oraz wszystkie przemysłowe, niezależnie od kategorji, jeżeli utrzymują zakłady sprzedaży hurtowej, prowadzonej na podstawie kart rejestracyjnych. Gdy chodzi o przedsiębiorstwa handlowe, to za większe uznaje się w zasadzie przedsiębiorstwa, które wyku-

pują świadectwa I. i II. kat. handlowej. Ponieważ jednak taryfa świadectw przemysłowych uzależnia ciężar podatku od różnych okoliczności, przeto wśród przedsiębiorstw II. kat. handlowej znajdujemy szereg takich, które nie mają charakteru większych i winny być wyłączone z pod przymusu prowadzenia ksiąg. Do nich należą: 1) przedsiębiorstwa prowadzące drobną sprzedaż wyłącznie spożywcom towarów posiadających cechy produkcji wytworniejszej, oraz handel specjalny, gdyż są to zakłady osiągające wielokrotnie obroty znacznie poniżej 100 tys. zł. i 2) zakłady gastronomiczne, wykupujące II kat. ze względu na wyszynk trunków, choćby obrót ich był nawet zupełnie minimalny.

Byłoby niewątpliwie pożądanem, aby jaknajwiększa ilość przedsiębiorstw prowadziła książki. Droga jednak do tego nie prowadzi przez rozszerzenie koła podlegających przymusowi, gdyż niedostosowanie przymusu do możliwości gospodarczych podważy zasadę ksiąg i wywoła skutki ujemne. Dlatego objęcie przymusem wykupujących III. kat. handl. i VI. kat. przemysłową byłoby nieuzasadnione nawet w tym wypadku, gdy przedsiębiorstwa te mają formę prawną spółek jawnych lub komandytowych. Skoro miarą wielkości przedsiębiorstwa jest kategorja świadectwa przemysłowego, uzależniona mniej lub więcej od siły gospodarczej przedsiębiorstwa, to jego forma prawna nie powinna wpływać na zakres przymusu książkowego, albowiem małe przedsiębiorstwo III kat. handlowej lub VI kat. przemysłowej, dlatego, że jest spółką jawną, nie nabiera cech prowadzonego w większym rozmiarze. Wyłączenie tych przedsiębiorstw jest tembardziej konieczne, że niewiele byłoby wśród nich takich, które nie podlegałyby karze aresztu lub grzywny za wadliwe prowadzenie ksiąg.

Nowe metody wymiarowe podatków w Polsce mają polegać na tem, że obowiązek podatkowy będą ustalać władze na podstawie materjału faktycznego. Najlepszym materjałem faktycznym są księgi, które wiążą władzę, o ile nie zostaną uznane za nieprawidłowe lub nie rzetelne. Uprawnienia te dotyczą nietylko ksiąg prowadzonych w myśl przepisów kodeksu handlowego, ale i ksiąg uproszczonych i gospodarczych. Najszersze więc koła płatników, nawet takich, na których kodeks handlowy nie nałoży przymusu, będą mogły zaprowadzić księgi i korzystać z formalnych postanowień postępowania wymiarowego. Wspomniane zasady ustawodawstwa skarbowego, będące bodźcem do zaprowadzenia ksiąg, utorują po pewnym czasie drogę wykonawcom kodeksu handlowego do stopniowego rozszerzania w przyszłości przymusu prawnego prowadzenia ksiąg.

Należy jednak zaznaczyć, że pożyteczne z ogólnego punktu widzenia zrealizowanie dziś węższego, a jutro szerszego koła obowiązanych do prowadzenia ksiąg, może nastąpić pod warunkiem zrewido-

wania i zmiany praktyki skarbowej w zakresie badania ksiąg, która nie pozostała bez wpływu na fakt, że tylko niewielka ilość, około 6% przedsiębiorstw, prowadzi w Polsce książki. Skoro obecnie rozszerza się i zwiększa zakres obowiązków przez prowadzenie przymusu książkowego, zaopatrzonego w sankcje karne, to obowiązki te należy zrównoważyć wzmocnioną ochroną praw przedsiębiorstw prowadzących księgi, drogą ustalenia odpowiednich przepisów, a przedewszystkiem, jak wspomniano, **przez zmianę praktyki skarbowej.**

Nie wchodząc w szczegóły, można wskazać, przy okazji wydawania rozporządzeń do ordynacji podatkowej, na potrzebę unormowania szeregu spraw spornych, dotyczących kwalifikowania formalnej i materjalnej prawidłowości ksiąg. Różne „zasady" księgowości, ustalane przez buchalterów skarbowych, będące powodem odmawiania księgom warunku prawidłowości, nie mogą być wskazówką postępowania ani dla płatników ani dla władz i winny być zrewidowane i ustalane w porozumieniu z samorządem gospodarczym. W postępowaniu wymiarowem i odwoławczem należy przewidzieć możność powoływania zaprzysiężonych znawców księgowości, którzy opinjowaliby faktyczne kwestje sporne, dając władzy decydującą możność wszechstronnego rozpatrzenia sporu. Trzebaby także zmienić nastawienie władz do ksiąg, które są odrzucane coraz częściej z nieuzasadnionych powodów; coraz liczniejsze wypadki odrzucania ksiąg powodują, że narasta problem przekreślania przez praktykę wymiarową założeń ustaw podatkowych, preferujących materjalnie i formalnie prowadzenie ksiąg.

Jeśli przymus prowadzenia ksiąg ma przynieść życiu gospodarczemu kraju oczekiwane korzyści,

oraz jeśli impulsy zawarte w ustawodawstwie skarbowem mają dać możność korzystania z gwarantowanych ustawami uprawnień i utorować na przyszłość drogę do zwiększenia koła obowiązanych do prowadzenia ksiąg — to obok konieczności zakreślenia obecnie wskazanych wyżej wąskich ram przymusu książkowego, jest również **konieczna zmiana dotychczasowej praktyki władz skarbowych w stosunku do ksiąg handlowych, przedkładanych na poparcie zeznawanego obrotu i dochodu.**

I. P.

Nowe przepisy bilansowe

Sporządzanie bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych według nowych wymogów prawnych.

W „Dzienniku Ustaw" R. P. (Nr. 37, poz. 337) opublikowano rozporządzenie ministrów: przemysłu i handlu oraz skarbu z dnia 20 kwietnia br. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października r. ub. o zasadach sporządzania bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, obowiązujących do prowadzenia ksiąg handlowych. Główne postanowienia tego rozporządzenia są następujące:

W sprawozdaniu z działalności osoby prawnej, zarząd powinien omówić stan majątkowy i sytuację przedsiębiorstwa, wyjaśnić poważniejsze zmiany, które zaszły w porównaniu ze stanem, przedstawionym w poprzedniem sprawozdaniu i bilansie, wartość i rodzaj dokonanych inwestycyj oraz podać następujące dane:

a) przynależność przedsiębiorstwa do związków gospodarczych, mających na celu drogą wzajemnych zobowiązań kontrolę, lub regulowanie produkcji, zbytu, cen i warunków wymiany dóbr;

b) koszty administracji ogólnej, fabrykacji oraz finansowe, ujawniając: wynagrodzenie i koszty zarządu (dyrekcji), rady nadzorczej i komisji rewizyjnej, udział wymienionych władz przedsiębiorstwa w rocznych zyskach, wynagrodzenie personelu technicznego, zarobki pracowników fizycznych, świadczenia socjalne, obciążające przedsiębiorcę, koszty surowców oraz innych materjałów, dyskonto weksli, od odsetki od akceptów, odsetki i koszty od innych pożyczek osobno krajowych i osobno zagranicznych, oraz wysokość ich oprocentowania, koszty przynależności do związków i organizacyj oraz różne wydatki (remont maszyn i aparatów, ubezpieczenie od ognia, magazynowanie, opakowanie, ekspedycja itd.)

Zamknięcie rachunkowe powinno być sporządzone jasno i przejrzyście, aby poszczególne pozycje należycie przedstawiały stan majątkowy i wyniki działalności przedsiębiorstwa.

W rachunku strat i zysków należy uwidocznić po stronie strat w oddzielnych pozycjach koszty administracji ogólnej, koszty fabrykacji, koszty sprzedaży, koszty kredytów, podatki państwowe i komunalne, różnice kursowe i odpisy amortyzacyjne, co nie wyłącza możności szczegółowszego podziału pozycyj i ich uzupełnienia. Wydatki i wpływy, związane z nabyciem i sprzedażą kontygentów powinny być wyszczególnione w rachunku strat i zysków.

Bilans powinien obejmować cały majątek przedsiębiorstwa wraz z jego oddziałami lub odrębnemi zakładami oraz ujawnić ostateczny wynik wszystkich czynności przedsiębiorstwa. Majątek stanowiący własność przedsiębiorstwa powinien być uwidoczniony w bilansie z podziałem na majątek stały i płynny, stosownie do podziału załączonego do omawianego rozporządzenia. Wartość nieruchomości, maszyn, urządzeń technicznych, praw koncesji, patentu i wogóle przedmiotów nieprzeznaczonych do zbytu powinna być określona w kwocie nieprzekraczającej ceny nabycia lub kosztów wytworzenia.

Objekty lub prawa nabyte za własne akcje lub udziały, bądź wniesione jako raport powinny być przyjęte do bilansu, w kwocie, która została wpłacona w akcjach lub udziałach. Majątek stały przedsiębiorstwa powinien być wykazany z uwzględnieniem podziału na poszczególne zakłady. W dalszym ciągu rozporządzenie zawiera podział bilansu na poszczególne pozycje; według tego wzoru powinien być sporządzony bilans przedsiębiorstw, co jednakże nie wyłącza możności bardziej szczegółowego podziału tych pozycyj oraz ich uzupełnienia. Czysty zysk lub strata pozostałe z lat ubiegłych powinny być wykazane w bilansie w oddzielnej pozycji. Zobowiązania z tytułu żyr na wekslach tak handlowych jak i finansowych, nieuwidocznionych w bilansie, należy podać oddzielnie w pozycji „sumy pozabilansowe".

W uwadze do bilansu należy podać ogólną kwotę zobowiązań zagranicznych.

Idąc za wzorem norm obowiązujących w szeregu innych krajów, nowe rozporządzenie — wprowadza **shemat strony czynnej i biernej bilansu.** Jest to shemat odpowiadający przedmiotowi interesów przeważnej części osób prawnych: o shemacie tym powiedziano, że pozycję jego obowiązują „o ile odpowiadają one rodzajowi interesów". Rozumiemy jednak ten shemat jako minimum specyfikacji, a odstąpienie od tego minimum, musiałoby więc być szczegółowo uzasadnione.

Shemat jest następujący:

PO STRONIE AKTYWÓW.

I. Majątek stały.

Grunty.

Budynki:

a) fabryczne.

b) gospodarcze.

c) mieszkalne.

Urządzenie techniczne (maszyny, kolejki, bocznice, tabor kolejowy, statki itp.)

Inwentarz zakładowy i biurowy:
a) żywy,
b) martwy (ruchomości).
Koncesje i patenty, licencje i t.d.
II. Majątek płynny.
Gotówka w kasie i bankach.
Papiery procentowe.
Weksle w portfelu i w inkasie.
Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach.
Materjały:
a) surowce,
b) pomocnicze i pędne.
Półfabrykaty.
Gotowe wyroby i towary.
Dłużnicy:
a) akcjonarjusze lub udziałowcy:
1. zaległe wpłaty na kapitał zakładowy lub udziałowy.
2. należności z tytułu kredytów finansowych.
b) należności z tytułu umów kartelowych:
1. z tytułu operacyj handlowych,
2. z tytułu operacyj finansowych,
c) odbiorcy,
d) dostawcy,
e) różni,
f) wątpliwe należności:
1. weksle protestowane.
2. należności w postępowaniu rewidykacyjnem.
3. inne.
Inne aktywa (z wyszczególnieniem ważniejszych)
Sumy przechodnie:
a) wydatki dotyczące okresu przyszłego,
b) inne (wyszczególnić ważniejsze).
Sumy pozabilansowe (gwarancja, żyra kaucje, depozyty i t. d.)

PO STRONIE PASYWÓW.

I. Kapitały własne:
Kapitał zakładowy.
Wpłaty akconarjuszów lub udziałowców na powiększenie kapitału zakładowego przed zarejestrowaniem
Kapitał zapasowy:
a) saldo z roku ubiegłego.
b) dopisano w roku sprawozdawczym lub odpisano na pokrycie strat.
Kapitały rezerwowe (z wyszczególnieniem).
II. Kapitał amortyzacyjny:
a) saldo z roku ubiegłego,
b) dopisano w roku sprawozdawczym.
III. Kapitał obligacyjny.
IV. Zobowiązania:
Wierzyciele:
a) akcepty,
b) banki,
c) kredyty hipoteczne.
d) zaległe podatki,
e) dostawcy,
f) odbiorcy,
g) różni.
Zobowiązania z tytułu umów kartelowych:
a) z tytułu operacyj handlowych,
b) z tytułu operacyj finansowych,
Fundusze i zobowiązania specjalne (z wyszczególnieniami)
Sumy przechodnie:
a) dochody dotyczące okresu przyszłego,
b) inne (wyszczególnić ważniejsze).
Sumy pozabilansowe (różni za gwarancją, żyra, kaucje, depozyty i t. d,)

Ponieważ rozporządzenie ramowe z października 1933 r. przewiduje dla naruszających jego normy kary z art. 280 kod. k. — sądzimy, że **naruszenie norm obecnego rozporządzenia wykonawczego tym karom również podlega.** Przypominamy, że sankcja karna art. 280 k. k. sięga 6 miesięcy aresztu i 200 tysięcy zł. grzywny.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia.

Wydawnictwa nadesłane.

Mgr. I. Molknerówna i St. Woźniak — MIEJSCOWA WŁAŚCIWOŚĆ KOMORNIKÓW, Kraków 1934. Skład główny i Księgarnia Powszechna.

Z dniem 1 kwietnia 1934 r. wprowadzono nowy podział czynności komorników pod względem terytorjalnym, wobec czego okazała się potrzeba dokładnego i przejrzystego zestawienia rewirów komorników. Tej potrzebie czyni zadość powyższa praca, która w maju br. pojawiła się na półkach księgarskich. W pracy tej zestawione stanowiska komorników w poszczególnych okręgach sądowych w obrębie Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz alfabetyczne zestawienie ulic i gmin krakowskich z oznaczeniem właściwych komorników jakoteż alfabetyczne zestawienie siedzib Sądów Grodzkich z oznaczeniem właściwych komorników i miejscowości do nic przynależnych; nadto zawiera ta praca przepisy prawne co do miejscowej właściwości komorników oraz co do właściwości miejscowej Sądów dla skarg na czynności komorników jakoteż rozporządzenie o taksie za czynności komorników. Przejrzyście i starannie opracowana praca powyższa odda niezawodnie w praktyce niespożyte usługi.

(uprawnienia do świadczeń, wysokość świadczeń) na zasadzie IV księgi Ordynacji Ubezpieczeniowej Rzeszy z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. U. Rzeszy Niem. str. 509 i następne) składki zaległe, ujawnione przed wejściem w życie ustawy niniejszej, uwzględnia się narówni ze składkami, zapłaconemi w dniu ich ujawnienia, składki zaś zaległe, ujawnione po tym terminie, uwzględnia się narówni ze składkami, zapłaconemi w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej. Składki te, z chwilą wymierzenia na ich podstawie świadczeń rentowych, stają się natychmiast wymagalne pod rygorami, przewidzianemi dla spłaty składek bieżących.

Niedobory z tytułu ściągniętych składek na emerytalne ubezpieczenie robotnicze, podlegają pokryciu w myśl postanowień art. 220 ust. 5 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznem (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396).

Ulg, przewidzianych w ustawie niniejszej, nie stosuje się do zaległości, powstałych wskutek jawnej złej woli płatnika.

IV. Wejście w życie ustawy.

Wprawdzie ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia tj. z dniem 9 kwietnia 1934 r., jednak stosowanie jej jeśli chodzi o rozkład zaległości na raty, uzależnione jest od rozporządzenia wykonawczego, w którem Minister Opieki Społecznej ustali tryb oraz szczegółowe warunki stosowania tych ulg.

Ponieważ jednak ustawa wprowadza dwojakie ulgi: a) wobec odsetek zwłoki, b) wobec samych zaległości, a pierwszy rodzaj ulg, który z natury rzeczy poprzedza kwestję rozkładu na raty, nie wymaga rozporządzenia wykonawczego, podania o ulgi należy już obecnie zgłaszać, nie czekając na ogłoszenie rozporządzenia wykonawczego.

W sprawie księgowości przebitkowej.

W sprawie tej cytujemy opinję Wydziału Prawnego Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, udzieloną Prezesowi Zarządu Grupy 13-tej p. Drowi Marjanowi Niemczewskiemu:

„Kodeks Handlowy austrjacki przewiduje obowiązek prowadzenia rachunkowości kupieckiej w formie ksiąg handlowych. Nie znaleźliśmy ani wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego, ani wyroku Sądu Najwyższego, z któregoby wynikało, iż przepisy Kodeksu Handlowego, zawarte w art. 28 i następnych, dopuszczają prowadzenie rachunkowości sposobem przebitkowym.

Również jednak nie jest nam znany żaden wyrok, w którymby odrzucono, względnie zdyskwalifikowano rachunkowość li tylko z tego powodu, że prowadzona była systemem przebitkowym.

Najwyższy Trybunał Administracyjny w licznych wyrokach zajął to stanowisko, że prawidłowemi księgami są wówczas, gdy są prowadzone zgodnie z postanowieniami Kodeksu Handlowego.

Art. 76 ustawy o podatku przemysłowym przewiduje wydanie rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i po wysłuchaniu opinji Izb Przemysłowo-Handlowych, które ustali bliższe określenie pojęcia prawidłowych ksiąg handlowych w rozumieniu ustawy o podatku przemysłowym oraz zasady w przedmiocie ich prowadzenia, badania i oceny. Rozporządzenie to wydane zostało w dniu 13. kwietnia 1932 r. i ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr 41, poz. 412.

Rozporządzenie w § 1 stwierdza, iż za prawidłowe księgi handlowe uważa się również księgi handlowe, prowadzone według zasad, wyszczególnionych w § 2 tegoż rozporządzenia. Z zasad, podanych w tym paragrafie wynika, że może być prowadzona księgowość przebitkowa, jakkolwiek naszem zdaniem, sprawa ta nie jest omówiona wyczerpująco.

Przy wymiarze państwowego podatku dochodowego, rachunkowość przebitkowa nie może być odrzucona jako dowód z tego tylko powodu, iż nie odpowiada formalnym wymogom Kodeksu Handlowego, ponieważ ustawa o państwowym podatku dochodowym nie uzależnia uznania rachunkowości, jako środka dowodowego od tej okoliczności, czy jest ona pod względem formalnym zgodna z przepisami Kodeksu Handlowego.

Rachunkowość przebitkowa przyjęła się w praktyce i, o ile nam wiadomo, dotychczas władze skarbowe przy wymiarze podatku przemysłowego i dochodowego nie dyskwalifikowały tej księgowości.

Co się tyczy pytania, jak można i należy prowadzić księgę inwentarzową, pozwalamy sobie zauważyć, że zgodnie z postanowieniami art. 30 austrjackiego kodeksu handlowego, inwentarz i bilans nie muszą być sporządzane w księgach. Analogiczne postanowienie zawiera § 2 powołanego rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 13. kwietnia 1932 r. Odmiennie natomiast postanawia art. 9 K. H., obowiązującego w b. Królestwie Kongresowem, w myśl którego inwentarz musi być wpisany w osobnej książce inwentarzowej, corocznie parafowanej i poświadczanej. Wobec powyższego — naszem zdaniem — na obszarze b. zaboru austrjackiego sporządzanie inwentarza, zgodnie z postanowieniem art. 29, 30 i 31 austrjackiego Kodeksu Handlowego i nie wciągnięcie jego do specjalnej parafowanej księgi nie może uzasadniać zdyskwalifikowania rachunkowości.

Przypominamy, że od 1. lipca b. r. wchodzi w życie nowy Kodeks Handlowy, który w przepisach, dotyczących rachunkowości kupieckiej, zezwala na prowadzenie tej rachunkowości sposobem przebitkowym“.

1 stycznia 1935 nastąpi scalenie podatku obrotowego we włókiennictwie

Na wniosek Izby przem. handlowej na zjeździe Izb w Poznaniu, Związek Izb postanowił wystąpić do min. skarbu z przedstawieniem, wskazującem na potrzebę rychłego i definitywnego oświadczenia się tegoż ministerstwa w przedmiocie zasad scalenia podatku przemysłowego dla włókiennictwa, sformułowanych w ubiegłych okresach przez Izbę łódzką w imieniu własnem i pozostałych Izb włókienniczych.

Według pozyskanych wiadomości przyjąć można, iż min. skarbu z uwagi na znaczenie, jakie scalenie posiadać może dla uzdrowienia stosunków w włókiennictwie, przystąpić ma do wyświetlenia, czy i na jakich podstawach istotnie nie możnaby przeprowadzić reformy w taki sposób, by ewentualnie weszła w życie z dniem 1-go stycznia 1935 r.

Na wniosek Izby łódzkiej związek Izb uznał konieczność podjęcia w najbliższym czasie specjalnych dochodzeń ankietowych dla ustalenia, w jakich innych działach produkcji i obrotu możnaby w niedalekiej przyszłości przystąpić do ewentualnego scalenia podatku. W łączności z tą uchwałą powziętą z inicjatywy Izby łódzkiej samorząd gospodarczy jeszcze w b. m. przystąpi do konkretnych badań dla wyświetlenia możliwości szerszego wprowadzenia w życie zasady scalenia podatku przemysłowego.

Wydawca Za Krak. Stow. Kupców: Samuel Schechter. Redaktor odpow. Samuel Kurzman
Drukarnia Józefa Fischera, Kraków, Grodzka 62. Telefon 104-12.